

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie komunikatu Komisji do Rady, Parlamentu Europejskiego oraz Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego — W kierunku bardziej skutecznego stosowania zachęt podatkowych na rzecz badań i rozwoju

COM(2006) 728 wersja ostateczna

(2008/C 10/21)

Dnia 22 listopada 2006 r. Komisja Europejska, działając na podstawie art. 262 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską, postanowiła zasięgnąć opinii Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie komunikatu wspomnianego powyżej.

Sekcja ds. Unii Gospodarczej i Walutowej oraz Spójności Gospodarczej i Społecznej, której powierzono przygotowanie prac Komitetu w tej sprawie, przyjęła swoją opinię 21 czerwca 2007 r. Sprawozdawcą był Peter MORGAN.

Na 438. sesji plenarnej w dniach 26-27 września 2007 r. (posiedzenie z 27 września) Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny stosunkiem głosów 134 do 2 — 5 osób wstrzymało się od głosu — przyjął następującą opinię:

1. Wnioski i zalecenia

1.1 Omawiany komunikat stanowi część programu Komisji na rzecz realizacji celu strategii lizbońskiej, jakim jest zwiększenie wydatków UE na badania i rozwój do poziomu 3 % PKB do 2010 r., z czego 2 % powinno pochodzić z sektora prywatnego. Głównym tematem komunikatu są stosowane przez państwa członkowskie metody zachęcania przedsiębiorstw do badań i rozwoju za pośrednictwem systemu podatkowego. Komunikat został przygotowany w celu wyjaśnienia zgodności zachęt podatkowych na rzecz badań i rozwoju z przepisami prawa UE oraz wskazania państwom członkowskim najlepszych rozwiązań. Komunikat ten jest odpowiedzią na oczekiwanie EKES-u, że „Wspólnota powinna również podjąć działania na rzecz lepszego dostosowania prawa państw członkowskich w zakresie podatków i odpowiedzialności cywilnej, aby bardziej zachęcać przemysł do większych inwestycji w badania i rozwój (!)”.⁽¹⁾

1.2 Część 3. niniejszej opinii zawiera szereg przykładów. Należy jednak pamiętać, że istnieją pewne ograniczenia dla zachęt, które można stosować w systemie podatkowym. Im wyższe są stawki opodatkowania przedsiębiorstw, tym wyższe są zachęty, podczas gdy niższe stawki opodatkowania oznaczają niższe zachęty. Im wyższe są obciążenia socjalne, tym większą zachętę stanowi ich obniżenie. Jeżeli przedsiębiorstwa nie przynoszą dochodów, pole do działania jest mniejsze, gdyż ogólnym założeniem jest zapewnienie ulg w zakresie podatku dochodowego. Co więcej, oczywiste jest, że ulgi powinny dotyczyć poczynionych już inwestycji w badania i rozwój, a nie planów na przyszłość.

1.3 Wśród zaleceń dotyczących utworzenia systemu zachęt znalazł się wymóg dokonania pomiaru skuteczności każdego planu. Jest to szczególnie ważne w wypadku dużych, dochodowych przedsiębiorstw, które mogłyby z łatwością wykorzystywać ulgi podatkowe dla poprawy wyniku końcowego, zamiast na badania i rozwój. Niektóre kraje, aby uniknąć tworzenia okazji do nadużyć, dopuszczają jedynie zachęty w odniesieniu do dodatkowych wydatków na badania i rozwój, może to jednak odnieść skutek przeciwny do zamierzonego, gdyż istotną

konsekwencją tego rodzaju zachęt jest zatrzymanie działalności badawczo-rozwojowej w UE, tak aby nie została ona przeniesiona poza jej granice. Ponadto skuteczny system pomiaru w wypadku dużych przedsiębiorstw powinien przynieść większe korzyści niż ograniczanie ulg do kosztów dodatkowych.

1.4 Z pewnością najważniejszym skutkiem omawianych programów jest wsparcie, jakie mogą one zapewnić rozwojowi małych i średnich przedsiębiorstw ukierunkowanych na badania i rozwój w początkowych latach ich działalności. Zalecenia zawierają szeroki wachlarz zachęt zapewniających dodatkowe ulgi podatkowe, takich jak różnorodne inwestycje w badania i rozwój, zwrot kosztów w wypadku braku zysków oraz ulgi w zakresie obciążeń socjalnych. Z uwagi na strategiczną rolę MŚP w gospodarce UE EKES zaleca, aby każde państwo członkowskie wprowadziło optymalne połączenie możliwych zachęt podatkowych w celu ułatwienia MŚP przetrwania i rozwoju w gospodarce kraju.

1.5 W tym kontekście Komitet wyraża zdziwienie brakiem odniesienia w komunikacie do ulg podatkowych, których celem jest wspieranie pozyskiwania kapitału przez nowe przedsiębiorstwa. Kwestia ta została szerzej omówiona w ustępach od 4.9 do 4.12. EKES zaleca rozszerzenie zakresu komunikatu o kwestię pozyskiwania kapitału.

1.6 Kolejną bardzo ważną dla MŚP kwestią jest zagadnienie przyznawania patentów i licencji. Prawo nie jest jasne w tym zakresie, a między państwami członkowskimi występuje element współzawodnictwa w zakresie systemów opodatkowania. EKES zaleca, by komunikat poszerzył o zagadnienia patentów i licencji.

1.7 W komunikacie poruszono szereg powiązanych z tym zagadnieniem kwestii, co do których możliwe jest podjęcie działań. Zalecenia EKES-u przedstawiono poniżej.

1.7.1 Państwa członkowskie powinny poprawić wykorzystanie zachęt podatkowych służących wspieraniu badań i rozwoju dla podmiotów działających w przemyśle, zaangażowanych w ponadnarodowe projekty badawcze.

(¹) Patrz opinia EKES-u w sprawie »Uwolnić i wzmocnić potencjał Europy w dziedzinie badań, rozwoju i innowacji«, Dz.U. C 325 z 30.12.2006, str. 16, punkt 3.5.

1.7.2 Państwa członkowskie powinny zbadać możliwości obniżenia narzuconych przez nie kosztów w odniesieniu do nowopowstałych przedsiębiorstw prowadzących działalność badawczo-rozwojową, wzorując się na przykładzie francuskiego systemu Young Innovative Enterprise (YIE), który daje doskonałe rezultaty.

1.7.3 W odniesieniu do organizacji badawczych pożytku publicznego działających w sektorze prywatnym państwa członkowskie powinny opracować wspólne podejście, tak aby darowizny i środki na badania mogły swobodnie krążyć w obrębie UE.

1.7.4 Transgraniczną mobilność badaczy należy wspierać poprzez zawierane przez państwa członkowskie umowy o unikaniu podwójnego opodatkowania projektów krótkoterminowych.

1.7.5 Zachęca się Komisję do opracowania wspólnej struktury wzajemnego uznawania zaświadczeń dotyczących działalności badawczo-rozwojowej dla tych krajów, w których są one stosowane. Komisja mogłaby również rozważyć, czy zaświadczenia te są potrzebne na jednolitym rynku.

1.7.6 Komitet z zadowoleniem przyjmuje propozycję Komisji dotyczącą uproszczenia i aktualizacji zasad odzyskiwania podatku VAT przez podmioty prywatne w odniesieniu do wydatków na badania i rozwój poniesionych w ramach projektów publiczno-prywatnych.

1.7.7 Podstawowym warunkiem dla debaty na temat zachęt podatkowych na rzecz badań i rozwoju jest opracowanie ogólnounijnej definicji działalności badawczo-rozwojowej i innowacji do celów podatkowych. Byłby to kolejny krok w kierunku utworzenia jednolitego rynku.

1.8 Cel strategii lizbońskiej został ustalony na poziomie 3 % poprzez odniesienie do inwestycji na badania i rozwój w konkurencyjnych regionach. Na szczeblu makroekonomicznym cechą charakterystyczną UE jest brak takiego zaangażowania w gałęzie przemysłu w wysokim stopniu ukierunkowane na badania i rozwój, jaki wykazują konkurencyjne kraje, np. Japonia i Stany Zjednoczone. Z tego względu, oprócz stymulowania działalności badawczo-rozwojowej w sektorze prywatnym, warto byłoby zwiększyć poziom publicznych inwestycji w ośrodki uniwersyteckie i państwowe instytuty badawcze. Odpowiednim bodźcem⁽²⁾ w tym zakresie powinny być projekty w zakresie ochrony środowiska naturalnego.

2. Wprowadzenie

2.1 Tłem dla omawianego komunikatu jest strategia lizbońska zawierająca wezwanie do zwiększenia inwestycji w badania i rozwój w UE do poziomu 3 % PKB do 2010 r., z czego 2 % powinno pochodzić z sektora prywatnego. W 2005 r. Komisja ogłosiła zamiar promowania bardziej spójnego i przyjaznego otoczenia podatkowego dla badań i rozwoju, uznając jednocześnie kompetencje państw członkowskich w dziedzinie polityki podatkowej (COM(2005) 488 oraz COM(2005) 532).

2.2 W ramach strategii lizbońskiej Komisja podjęła szereg inicjatyw zmierzających do podniesienia wydatków UE na badania i rozwój do docelowego poziomu 3 % PKB, tworząc jednocześnie Europejską Przestrzeń Badawczą. Można też dostrzec dążenie do otwarcia potencjału Europy w zakresie

rozwoju badań oraz innowacji, czego punktem kulminacyjnym był siódmy program ramowy. W swoich opiniach EKES stale apelował do Komisji i do państw członkowskich o usunięcie barier ograniczających badania i rozwój w Europie zarówno pod względem ilościowym, jak i jakościowym oraz o jednoczesne podejmowanie inicjatyw o charakterze organizacyjnym, instytucjonalnym i finansowym w celu osiągnięcia wystarczającej masy krytycznej w działalności badawczo-rozwojowej w Europie.

2.3 W komunikacie zawarto wytyczne mające pomóc państwu członkowskiemu poprawić ich sposób opodatkowania prac badawczo-rozwojowych oraz ułatwić im opracowanie wzajemnie spójnych rozwiązań powszechnych problemów. Nie jest to więc program unijny skoncentrowany na konkretnych projektach czy celach badawczo-rozwojowych. Jest to program skierowany do państw członkowskich, aby mogły one wspierać badania i rozwój w sektorze prywatnym, a jego skuteczność uzależniona jest od kierowania odpowiednich zachęt w zakresie badań i rozwoju do całego sektora i każdego przedsiębiorstwa. Komunikat został opracowany, aby pomóc państwu członkowskiemu poprzez:

- wyjaśnienie warunków prawnych dla przewidzianych w prawie UE zachęt podatkowych na rzecz badań i rozwoju w państwach członkowskich,
- podkreślenie ogólnych planowanych zasad dotyczących zachęt podatkowych i otoczenia podatkowego dla badań i rozwoju na podstawie analizy sprawdzonych rozwiązań,
- poddanie pod dyskusję szeregu możliwych przyszłych inicjatyw mających na celu spójne rozwiązywanie kwestii leżących we wspólnym interesie.

2.4 Do omawianej dziedziny polityki zastosowanie ma otwarta metoda koordynacji. Decyzje należą do państw członkowskich. Wytyczne przedstawione w komunikacie są efektem najlepszych praktyk opracowanych przez państwa członkowskie. Krytyka działań politycznych państw członkowskich nie wchodzi w zakres niniejszej opinii, która została zatem ograniczona do spostrzeżeń na temat wytycznych oraz uwag dotyczących ewentualnych przyszłych inicjatyw wymienionych w punkcie 2.3.

3. Istota komunikatu Komisji

3.1 Wszystkie zachęty podatkowe państw członkowskich w zakresie badań i rozwoju muszą być zgodne z podstawowymi swobodami wynikającymi z traktatu oraz z zasadą niedyskryminacji. Komisja traktuje ograniczenia terytorialne, zarówno ukryte, jak i wyraźne, jako sprzeczne ze swobodami wynikającymi z traktatu. Istnieją liczne i spójne dowody świadczące o tym, że jest mało prawdopodobne, by ETS zaakceptował ograniczenia terytorialne w zakresie stosowania zachęt na rzecz badań i rozwoju.

3.2 Ogólnie rzecz ujmując, zasady dotyczące pomocy państwa mają zastosowanie bez względu na formę tej pomocy, więc zachęty podatkowe na rzecz działalności badawczo-rozwojowej mogą stanowić pomoc państwa. Jednakże zachęta podatkowa na rzecz badań i rozwoju, która nie ma selektywnego charakteru, tzn. obowiązuje w stosunku do wszystkich przedsiębiorstw dowolnego sektora, bez względu na ich rodzaj i wielkość, nie jest uważana za selektywną i jest uznawana za część ogólnego systemu opodatkowania przedsiębiorstw.

⁽²⁾ Patrz również opinia EKES-u w sprawie „Uwolnić i wzmocnić potencjał Europy w dziedzinie badań, rozwoju i innowacji”, Dz.U. C 325 z 30.12.2006, punkty 14.2 do 14.4.

3.3 W świetle art. 87 ust. 3 lit. c) traktatu za zgodną ze wspólnym rynkiem może zostać uznana „pomoc przeznaczona na ułatwienie rozwoju niektórych działań gospodarczych lub niektórych regionów gospodarczych, o ile nie zmienia warunków wymiany handlowej w zakresie sprzecznym ze wspólnym interesem”. Komisja przyjęła zasady ramowe dotyczące pomocy państwa w dziedzinie badań naukowych, rozwoju i innowacji obejmujące selektywne zachęty podatkowe, które spełniałyby warunki powyższego artykułu. Wspomniane ramy zostały opracowane w interesie publicznym, w celu naprawienia niekorzystnej sytuacji na rynku w dziedzinie badań i rozwoju.

3.4 Stosując wyżej wymienione ramy, Komisja uwzględni następujące kwestie:

- kategorię badań i rozwoju, a więc badania podstawowe, przemysłowe i eksperymentalne,
- zastosowanie zachęty do kwalifikowalnych kosztów,
- ograniczenie wielkości pomocy do maksymalnego progu.

Ponadto na podstawie argumentów przedstawionych przez państwo członkowskie Komisja uzna, że zachęta będzie służyć naprawieniu niekorzystnej sytuacji na rynku, skłaniając przedsiębiorstwa do zwiększania wydatków na badania i rozwój.

3.5 Rada Europejska wezwała do zastosowania otwartej metody koordynacji w ramach wsparcia dla realizacji polityki na rzecz badań, a następnie wezwała Komitet Badań Naukowo-Technicznych (CREST) do objęcia nadzoru nad tą metodą wsparcia. W omawianym komunikacie Komisja w dużej części skorzystała ze sprawozdania Komitetu CREST „Ocena i opracowanie zachęt podatkowych na rzecz badań i rozwoju” sporządzonego w marcu 2006 r.

3.6 Ze względu na zróżnicowanie struktur gospodarczych i przemysłowych, możliwości badawczo-rozwojowych, poziomu wydatków na badania i rozwój oraz ogólnego otoczenia podatkowego zestawu instrumentów polityki z dziedziny badań, rozwoju i innowacji stosowane przez poszczególne państwa członkowskie znacznie się od siebie różnią. Większość istniejących systemów ma charakter ogólny, a około połowa z nich jest ograniczona górnym pułapem. Działa to na korzyść MŚP, gdyż poziom ich wydatków zwykle nie dorównuje ustalonemu pułapowi. Około jedna trzecia zachęt podatkowych zapewnia określone korzyści dla MŚP, zaś coraz większa liczba systemów skierowana jest właśnie do młodych, innowacyjnych MŚP.

3.7 Trzy podstawowe udogodnienia podatkowe to odroczenie podatku, odliczenie podatkowe i kredyty podatkowe. Wpływ zachęt stosowanych przez każde państwo członkowskie jest funkcją całego systemu podatkowego. W zależności od celu zachęty niektóre systemy mają zastosowanie do ogółu wydatków na badania i rozwój, zaś inne — tylko do kosztów dodatkowych wynikających z systemu. W pozostałych przypadkach obie kategorie wydatków podlegają ulgom, ale w różnym stopniu. Wielkość wspomnianych zachęt różni się w poszczególnych państwach członkowskich. Jako ulga podatkowa uwarunkowana jest ona również obowiązującymi stawkami opodatkowania przedsiębiorstw.

3.8 Odroczenie podatku z reguły oznacza odliczenie 100 % kwoty wydatków na badania i rozwój od dochodu podlegającego opodatkowaniu. W ramach tego rozwiązania z kwoty należnego podatku można odzyskać każde euro wydane na

badania i rozwój. W wypadku, gdy niemożliwe jest odliczenie 100 % kwoty, może ona zostać skapitalizowana, a następnie zamortyzowana. Ma to miejsce przede wszystkim w wypadku nakładów kapitałowych.

3.9 Odliczenie podatkowe stosowane jest w celu objęcia zwolnieniem kwoty wyższej od 100 % kosztów badań i rozwoju. W tym wypadku zachęta ta odpowiada zwykle 125 % do 300 % poniesionych wydatków. Przykładowo, przy opodatkowaniu przedsiębiorstw w wymiarze 30 % przedsiębiorstwo może uzyskać 3 000 EUR zwolnienia na każde 10 000 EUR wydatków na badania i rozwój. Przy zwiększeniu zachęty o 50 % przedsiębiorstwo mogłoby uzyskać 4 500 EUR zwolnienia na każde 10 000 EUR wydane w tym celu.

3.10 Kiedy zachęta udzielana jest w formie kredytu podatkowego, przyjmuje postać zwrotu podatku lub zwrotu gotówkowego. Ulga dotyczy zazwyczaj kwoty należnego podatku, ale w przypadku jego braku może zostać obliczona jako odsetek wydatków na badania i rozwój. Zwrot gotówkowy w sytuacji, gdy przedsiębiorstwo nie przynosi zysków, może stanowić bardzo przydatny zastrzyk środków na wczesnym etapie rozwoju.

3.11 Podczas gdy większość systemów, jak te opisane powyżej, odnosi się do opodatkowania przedsiębiorstw, inne skoncentrowane są na podatku od wynagrodzeń i składkach na ubezpieczenie społeczne lub na podatku dochodowym od osób fizycznych. Wymienione opcje pozwalają bezpośrednio obniżyć koszty zatrudnienia personelu badawczego, ograniczając w ten sposób najważniejszy składnik wydatków na badania i rozwój. Ich oddziaływanie jest największe przy wysokich obciążeniach socjalnych.

3.12 W odniesieniu do przedsiębiorstw wykazujących straty, takich jak młode, innowacyjne MŚP, zakres możliwości obejmuje zwolnienie z podatku od wynagrodzeń, zwrot podatku dochodowego przedsiębiorstw, kredyty podatkowe na działalność badawczo-rozwojową czy nieograniczone przeniesienie strat na podlegające opodatkowaniu dochody w przyszłych okresach.

3.13 W 2004 r. Francja, jako pierwszy kraj UE, wprowadziła zachętę podatkową skierowaną do młodych, innowacyjnych przedsiębiorstw (Young Innovative Enterprises, YIE). Jej celem jest stymulowanie badań w sektorze prywatnym i zapewnienie realnego wzrostu poprzez ograniczenie kosztów rozpoczęcia działalności przez nowe przedsiębiorstwa ukierunkowane na badania i innowacje. Zachęty obejmują zwolnienie z podatku dochodowego przedsiębiorstw przez pierwsze trzy lata rentownej działalności oraz 50-procentowe zwolnienie przez kolejne dwa lata. Dodatkowo składki na zabezpieczenia społeczne wysoko wykwalifikowanego personelu są objęte zwolnieniem przez osiem lat. Kryteria kwalifikowalności stosują się również do systemu YIE.

3.14 Na podstawie doświadczeń związanych ze stosowaniem zachęt podatkowych na rzecz badań i rozwoju w piętnastu państwach członkowskich Komisja uznała w komunikacie, że państwa członkowskie powinny:

- w miarę możliwości stosować środki ogólne, ponieważ dotyczą one większej liczby przedsiębiorstw, maksymalizując potencjalny wzrost wydatków przedsiębiorstw na badania i rozwój, a minimalizując zakłócenia rynkowe;

— zapewnić możliwość odliczenia wszystkich wydatków na badania i rozwój (bez kapitalizacji i przyspieszonej amortyzacji tych wydatków) przy odpowiednich przepisach dotyczących przenoszenia poniesionych strat do przyszłych i przeszłych okresów.

3.15 Opracowując określony system, państwa członkowskie powinny wyraźnie określić postawione cele:

- skoncentrowanie na osiągnięciu dodatkowych wydatków na badania i rozwój,
- skoncentrowanie na zmianie strategii przedsiębiorstw,
- ocena skali efektów społecznych zmian,
- uwzględnienie kryteriów analizy począwszy od etapu opracowania,
- sprawdzenie, czy zachęty spełniają założone cele.

3.16 Oprócz udzielanych przedsiębiorstwom zachęt na rzecz badań i rozwoju w komunikacie poruszono także szereg kwestii dotyczących wytycznych dla środków będących przedmiotem wspólnego zainteresowania i dających wzajemne korzyści: Stanowisko EKES-u w tych kwestiach zostało przedstawione w części 5 niniejszej opinii.

4. Spostrzeżenia dotyczące wytycznych

4.1 Przedstawione wytyczne obejmują szeroki zakres możliwości wspierania badań i rozwoju za pośrednictwem zachęt podatkowych. EKES zachęca państwa członkowskie, aby dostosowały wytyczne do panujących uwarunkowań w celu stworzenia systemu przyjaznego dla działalności badawczo-rozwojowej. Otwarta metoda koordynacji, wspierana przez Komitet Badań Naukowo-Technicznych CREST i stymulowana przez agendę lizbońską, powinna umożliwić wszystkim państwom członkowskim zastosowanie najlepszych rozwiązań.

4.2 Siła bodźca wynikającego z zachęt podatkowych na rzecz badań i rozwoju będzie zróżnicowana w zależności od wielkości przedsiębiorstwa, które może zaliczać się do dużych, małych i średnich lub do nowopowstałych przedsiębiorstw.

4.3 W wielu państwach członkowskich zachęty podatkowe na rzecz inwestycji w badania i rozwój zostały wprowadzone stosunkowo niedawno i nie da się jeszcze dokładnie przesądzić ich wpływu na duże przedsiębiorstwa. Możliwe, że w niektórych przypadkach kwoty zaoszczędzone na podatku zostaną wykazane w wyniku końcowym zamiast w rozdziale dotyczącym badań i rozwoju. Dlatego też niektóre państwa członkowskie dążą do zapewnienia większych zachęt na wsparcie inwestycji dodatkowych. Jednocześnie państwa członkowskie starają się zatrzymać u siebie działalność badawczo-rozwojową, a bezpośrednio zachęty będą skłaniały przedsiębiorstwa do prowadzenia tych działań w obecnej lokalizacji.

4.4 Większe przedsiębiorstwa dysponują większą masą krytyczną w postaci inżynierów oraz naukowców i w związku z tym mają duże możliwości w zakresie przenoszenia działalności do innych krajów. Gdyby przykładowo państwa członkowskie zdecydowały się wykorzystać zachęty na rzecz badań i rozwoju w celu zatrzymania w kraju miejsc pracy dla projektantów oprogramowania, najskuteczniejszą zachętą byłaby możliwość odliczenia 100 % związanych z tym kosztów zgodnie z pkt. 3.8 powyżej.

4.5 MŚP nie dysponują takimi środkami jak duże przedsiębiorstwa, więc ich budżet jest często bardziej napięty. Zastosowane przez niektóre państwa członkowskie rozwiązania polegające na przyznaniu większych ulg MŚP i ustaleniu górnych limitów systemu powyżej poziomu osiąganego przez MŚP zapewni im stosunkowo większą elastyczność finansową w zakresie inwestycji w badania i rozwój.

4.6 Zachęty podatkowe przynoszą największy potencjalny efekt stymulujący w wypadku nowopowstałych przedsiębiorstw, a jest to o tyle ważne, że tego rodzaju przedsiębiorstwa stanowią kluczowy element wspierania przedsiębiorczości i innowacji. Innowacje w sektorze usług, jak również w nauce i technologii, pojawiają się często dzięki nowopowstałym przedsiębiorstwom. Działy badawczo-rozwojowe w ustabilizowanych już przedsiębiorstwach są często lepiej przystosowane do zastępowania produktów nowymi i ich udoskonalania niż do wprowadzania przełomowych wynalazków. Nowe przedsiębiorstwa wprowadzające nowe rozwiązania w nauce i technologii mają kluczowe znaczenie, ponieważ jeśli są w stanie przetrwać trudności na początkowym etapie działalności (niestety większości małych przedsiębiorstw nie udaje się przetrwać), mogą albo przerodzić się w dochodowe MŚP, albo stać się cennym nabytkiem dla większego przedsiębiorstwa. Budżet przeznaczony na połączenia i przejścia w wielu przedsiębiorstwach zajmujących się rozwiązaniami technologicznymi może dorównywać wysokości środków przeznaczanych na działalność badawczo-rozwojową. Co więcej, wiele dużych przedsiębiorstw z tej branży utworzyło specjalne działy zajmujące się inwestowaniem na zasadach kapitału podwyższonego ryzyka.

4.7 Zważywszy, że przejmowanie małych przedsiębiorstw przez duże jest cechą charakterystyczną gospodarki opartej na przedsiębiorczości, transakcje te powinny być możliwie najbardziej przejrzyste i neutralne pod względem podatkowym. Oznacza to, że podatek płacony przez założyciela czy przedsiębiorcę sprzedającego swoją firmę powinien być ograniczony do minimum, a na przedsiębiorstwa przejmujące nie powinno się nakładać kar stanowiących zakłócenie rynku.

4.8 Mimo że zachęty na rzecz badań i rozwoju są odpowiednie dla młodych, innowacyjnych przedsiębiorstw działających w sektorze technologii, ogólne zachęty dla nowopowstałych przedsiębiorstw są równie ważne. Sprzyjają one bowiem tworzeniu nowych firm we wszystkich sektorach gospodarki, przyczyniając się tym samym do wyższego wzrostu gospodarczego w państwach członkowskich.

4.9 W kontekście ogólnych zachęt podatkowych sprzyjających tworzeniu nowych przedsiębiorstw komunikat — z niezrozumiałych przyczyn — nie zawiera żadnej wzmianki na temat opodatkowania dochodów kapitałowych. Problemem dla nowopowstałego przedsiębiorstwa jest zdobycie środków na rozpoczęcie działalności. Fundusze inwestujące w tzw. kapitał podwyższonego ryzyka nie są zbyt skłonne do angażowania się w podmioty na wczesnym etapie rozwoju działalności, więc kapitał początkowy zwykle pochodzi od inwestorów prywatnych, „aniołów biznesu” oraz przyjaciół i rodziny założyciela/założycieli. System opodatkowania dochodów kapitałowych obowiązujący w stosunku do tego rodzaju inwestorów jest istotnym elementem tworzenia nowych przedsiębiorstw.

4.10 Wielka Brytania stworzyła w omawianej dziedzinie stosunkowo dobrze rozwinięty system zachęt podatkowych, który może służyć za przykład. Inwestycji można dokonywać bezpośrednio dzięki systemowi inwestycji w przedsiębiorstwo (Enterprise Investment Scheme, EIS) lub poprzez fundusz podwyższonego ryzyka (Venture Capital Trust, VCT), będący funduszem zbiorowego inwestowania notowanym na alternatywnym rynku inwestycyjnym (Alternative Investment Market, AIM). Zakwalifikowanie się przedsiębiorstwa do jednego z powyższych systemów wymaga spełnienia określonych kryteriów.

4.11 W ramach każdego z systemów dostępne jest zwolnienie z podatku w wymiarze 20 % (EIS) lub 30 % (VCT) zainwestowanej kwoty. Po okresie kwalifikacyjnym wszelkie dochody kapitałowe są zwolnione z opodatkowania. W ramach VCT z podatku dochodowego zwolnione są dywidendy, a udziały w VCT zwolnione są z podatku od spadków. Mimo że korzyści podatkowe nie powinny być powodem do inwestowania, systemy te w znacznym stopniu ograniczają ryzyko związane z inwestowaniem w nowopowstałe przedsiębiorstwa. Z powodzeniem zrealizowano za ich pomocą cel, jakim jest ułatwienie brytyjskim przedsiębiorcom zdobywania środków.

4.12 Ważnym pominięciem w komunikacie jest brak jakiegokolwiek wytycznej odnośnie do przyznawania patentów i licencji. Brak jest także jasności w zakresie prawa oraz dochodzi do konkurencji pomiędzy państwami członkowskimi w zakresie istniejących systemów podatkowych w dziedzinie patentów. EKES proponuje, by komunikat poszerzyć o zagadnienia patentów i licencji.

5. Ukierunkowanie środków będących przedmiotem wspólnego zainteresowania i dających wzajemne korzyści

5.1 Komitet popiera stanowisko, zgodnie z którym państwa członkowskie powinny usuwać przeszkody utrudniające ponadnarodowe projekty badawcze, m.in. zwiększając wykorzystanie zachęt podatkowych na rzecz badań i rozwoju przez uczestników branżowych.

5.2 Komitet zachęca państwa członkowskie do zbadania sposobów obniżenia narzuconych przez nie kosztów w odniesieniu do młodych przedsiębiorstw prowadzących działalność badawczo-rozwojową, biorąc za wzór dający doskonałe rezultaty francuski system YIE.

5.3 W komunikacie zwrócono uwagę, że choć w UE istnieje kilka fundacji badawczych pożytku publicznego działających w

sektorze prywatnym, których celem jest rozwój wiedzy naukowej poprzez finansowanie działalności badawczej, zwłaszcza w ramach ośrodków uniwersyteckich, w innych regionach, np. w Stanach Zjednoczonych, jest ich o wiele więcej. Formalne i praktyczne utrudnienia ograniczają przekazywanie darowizn (które powinny kwalifikować się do zwolnień z podatku dochodowego oraz z podatku dochodowego od działalności gospodarczej) przez osoby fizyczne i prawne, a także związany z nimi napływ środków na badania. Komitet popiera stanowisko, zgodnie z którym państwa członkowskie powinny opracować wspólne podejście, tak aby darowizny i środki na badania mogły swobodnie krążyć w obrębie UE.

5.4 Transgraniczna mobilność badaczy powinna uzyskać wsparcie w postaci umów pomiędzy państwami członkowskimi o unikaniu podwójnego opodatkowania w odniesieniu do projektów krótkoterminowych. Państwa członkowskie mogłyby również rozszerzyć tego rodzaju porozumienia na kraje znajdujące się w sferze wpływów UE, takie jak Ukraina, Izrael i Turcja, które angażują się w szeroko zakrojoną wymianę działań badawczo-rozwojowych z UE.

5.5 Niektóre państwa członkowskie zezwalają przedsiębiorstwom na ubieganie się o zaświadczenia potwierdzające ich zdolność do prowadzenia działalności badawczo-rozwojowej. W niektórych państwach członkowskich podmiotom publicznym prowadzącym taką działalność zaświadczenia przyznawane są automatycznie. Dla ułatwienia wzajemnego uznawania zaświadczeń Komisja opracuje projekt wspólnej struktury. Rozwiązanie to wydaje się rozsądne w wypadku państw członkowskich stosujących tego rodzaju zaświadczenia.

5.6 Komisja określiła problemy pojawiające się przy współdziałaniu państwowych i prywatnych przedsiębiorstw w dziedzinie badań i rozwoju, które spowodowane są trudnościami w odzyskiwaniu podatku VAT w zakresie wydatków na badania i rozwój ponoszonych przez prywatne przedsiębiorstwa. Proponowane przez Komisję uproszczenie i zaktualizowanie zasad oraz ich stosowania jest przyjmowane z zadowoleniem.

5.7 Komisja uznała również, że w perspektywie długookresowej pożądane byłoby opracowanie ogólnounijnej definicji badań, rozwoju i innowacji dla celów podatkowych oraz zapewnienie korzystnego traktowania tego rodzaju wydatków w ramach wspólnej, ujednoczonej podstawy opodatkowania przedsiębiorstw. Stanowiłoby to kolejny krok w kierunku urzeczywistnienia jednolitego rynku.

Bruksela, 27 września 2007 r.

Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego
Dimitris DIMITRIADIS